

Motion till riksdagen 2020/21:3975

av **Hampus Hagman m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2020/21:160 Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen noga ska följa tillämpning och genomförande av underrättelseskyldighet och vidta åtgärder om skyldigheten inte får önskvärd effekt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om underrättelseskyldighet ska omfatta uppgifter om personer som tilldelas samordningsnummer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla samordningsnummer ska vilandeförklaras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biometrisk data som villkor för att tillhandahålla ett samordningsnummer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av ett straffansvar vid oriktigt lämnande av uppgifter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tilldelning av samordningsnummer ska utökas till fler aktörer först efter en omstart av systemet med samordningsnummer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningar för att medge ett samordningsnummer ska regleras i lag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en flexibel aktiveringslängd av samordningsnummer och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sekretessbrytande regler mellan Skatteverkets folkbokföringsenhet och beskattningsenhet och mellan folkbokföringen och Migrationsverket och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringens proposition 2020/21:160 Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen innehåller förslag som syftar till att göra samordningsnummer säkrare och folkbokföringen mer korrekt. Skälet för detta är den oreda som råder inom folkbokföringen och bland samordningsnumren.

Folkbokföringens uppgifter ligger till grund för Skatteverkets fastställande av skatter, men de är också ett underlag till andra samhällsfunktioner som betalar ut olika former av bidrag och ersättningar. En stor del av det svenska samhällets funktioner är beroende av korrekta uppgifter i folkbokföringen. Konsekvenserna av felaktiga uppgifter kan bl.a. innebära felaktig beskattning och felaktiga bidragsutbetalningar. Problemen med det sistnämnda ska inte underskattas. Regeringens egna utredningar beräknar att felaktiga utbetalningar uppgår till 18 miljarder kronor årligen – en betydande andel betalas felaktigt ut på grund av oriktiga uppgifter i folkbokföringen.

Oredan bland samordningsnumren är också en källa till oro. Av 870 000 samordningsnummer bedömer Skatteverket att över 400 000 getts till personer som inte styrkt sin identitet. Ett samordningsnummer är enkelt att införskaffa via nätet eller genom att fabricera en identitet. Detta innebär att ett okänt antal personer i dag har tilldelats flera samordningsnummer. Dessa utnyttjas av kriminella för att bl.a. tillskansa sig bidrag på felaktiga grunder. Det förekommer även att en person blir dömd för brott under olika samordningsnummer vid olika tillfällen.

Förtroendet för samordningsnumren är, med rätta, lågt bland både privata och offentliga aktörer, vilket beror på att identitetskontrollen som gjorts av en person som tilldelats ett samordningsnummer är av varierande kvalitet. Detta drabbar inte minst EU-medborgare och tredjelandsmedborgare som tilldelas ett samordningsnummer och sedan upplever att dessa inte kan användas som det är tänkt. Det är därför angeläget att bringa ordning och reda i systemet.

Mot den bakgrunden välkomnar Kristdemokraterna propositionens förslag om att underrättelseskyldigheten ska utvidgas. Genom att fler myndigheter får en skyldighet att anmäla misstänkta fel till Skatteverket kommer felen i folkbokföringen att minska. Det kan förhoppningsvis minska antalet felaktiga utbetalningar och säkra förtroendet för folkbokföringen.

Kristdemokraterna vill emellertid i sammanhanget tillföra att fler sekretessbrytande underrättelseskyldigheter behöver tillkomma för att på riktigt lösa problematiken med välfärdsbrottslighet, arbetskriminalitet och skatteundandragande. Sekretessbrytande regler behöver utökas till att omfatta fler myndigheter och myndighetsavdelningar, för att säkerställa deras tillgång till relevant information. Pensionsmyndigheten bedömer exempelvis att deras arbete skulle bli mer effektivt om de får bättre tillgång till Skatteverkets information.

Vi ser, likt Åklagarmyndigheten, också en risk i en för omfattande undantagsregel. Tidigare sekretessbrytande regler har underminerats av att undantagsregler skapat för stora tolkningsutrymmen. Regeringen bör därför noga följa hur den utvidgade under-

rättelseskyldigheten implementeras och tillämpas och vidta åtgärder om skyldigheten inte får önskvärd effekt.

Vi vill att regeringen snarast utreder möjligheten att underrättelseskyldigheten även ska omfatta uppgifter om personer som tilldelats samordningsnummer. Skatteverket understryker att en sådan underrättelseskyldighet skulle leda till att folkbokföringen blir mer korrekt och även underlätta myndighetens arbete med att hantera samordningsnumren.

Kristdemokraterna har tidigare varit kritiska till hur systemet med samordningsnummer ser ut i dag, och hur det har tillåtits utvecklas. Vår bedömning är att regeringens förslag är otillräckliga för att på riktigt bringa ordning och reda i systemet, det riskerar t.o.m. att delvis vara kontraproduktivt. Förslagen kan nämligen inte ge önskvärd effekt om själva grundproblemet tillåts kvarstå. Dagens system är i grunden inte trovärdigt och måste byggas upp på nytt för att åtnjuta legitimitet. Vi menar att det krävs en omstart av hela systemet.

Kristdemokraterna föreslår därför att alla samordningsnummer vilandeförklaras, såvida inte personerna bakom kan inställa sig hos Skatteverket och styrka sin identitet med id-handling.

Regeringens förslag om identitetskontroll vid tilldelning av samordningsnummer är ett steg i rätt riktning, men måste anses vara ett absolut minimum. Skatteverket redogör i sitt remissvar för komplexiteten i att identifiera personer, och Migrationsverket framför att ”möjligheten till kontroll genom personlig inställelse inte är något som i sak hindrar individen från att ha multipla identiteter”. Vi anser därför att Skatteverket, vid en sökandes inställelse för ett nytt eller förnyat samordningsnummer, ska uppta och behandla biometriska data. En sådan säkerhetsåtgärd skulle kraftigt motverka att personer kan tillskansa sig multipla identitetsbeteckningar. Vi vill att en ny utredning snarast tillsätts med syfte att se över möjligheten att biometriska data, i form av fingeravtryck eller dylikt, införs som ett villkor för att tillhandahålla ett samordningsnummer. Utredningen bör även överväga om ett straffansvar för den enskilde vid oriktigt lämnade av uppgifter bör föreligga. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skatteverket presenterade en rapport för drygt två år sedan där de fastslog att ”det för närvarande inte är lämpligt att ge fler aktörer möjlighet att begära tilldelning av samordningsnummer. Skälet till detta är att det finns för många svagheter och brister i systemet med samordningsnummer och att dessa först måste åtgärdas.” Kristdemokraterna delar Skatteverkets bedömning i denna rapport. Utan att först komma till rätta med nuvarande svagheter i systemet riskerar regeringens förslag om att utvidga rätten att begära tilldelning av samordningsnummer till enskilda att bjuda in till ytterligare oreda och missbruk.

Efter en omstart av systemet ser vi dock inga hinder för att möjliggöra att en begäran om tilldelning av samordningsnummer kan utökas till fler aktörer, även till enskilda EU-medborgare. Kristdemokraterna anser dock, till skillnad från regeringen, att förutsättningarna för att en enskilds ansökan om samordningsnummer ska medges eller inte, bör regleras i lag. Där bör exempelvis framgå att personer som har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut inte kan tilldelas ett samordningsnummer.

Kristdemokraterna anser att regeringen gör rätt bedömning vad gäller vilandeförklaring kontra avregistrering. Ett vilandeförfarande i majoriteten av fallen är att föredra. Skatteverket har själv påtalat att ett samordningsnummer ”har information och ibland även skyldigheter knutet till sig som behöver kunna spåras för att förhindra utnyttjande och missbruk av systemet”. Att avregistrera ett samordningsnummer skulle

innebära att denna information går förlorad. Mot den bakgrunden har Skatteverket tidigare föreslagit en ordning där ett samordningsnummer antingen är aktivt eller vilande. Vidare anser vi att en person som avser förnya ett vilande samordningsnummer bör identifiera sig på plats hos Skatteverket med biometriska data, precis som den som tilldelas ett nytt samordningsnummer. En annan ordning möjliggör för missbruk av samordningsnummer.

Vi delar Skatteverkets och regeringens inställning att numren max ska vara aktiva i fem år och anses vilande om numret inte längre är aktivt. Det bör dock finnas en viss flexibilitet inbyggt i systemet. Den som exempelvis köper en bil kanske bara behöver ett nummer som är aktivt under en månads tid, medan den som ska arbeta här kontinuerligt behöver ett som sträcker sig över flera år. En mer flexibel ordning bör utredas.

Vidare krävs ytterligare sekretesslättnader mellan Skatteverkets folkbokföringsenhet och beskattningsenhet. Dessa enheter måste ges möjlighet att kunna byta uppgifter rörande bl.a. identiteter och adresser för att motverka missbruk av samordningsnummer. Detta bör även gälla folkbokföringen och Migrationsverket.

Hampus Hagman (KD)

Michael Anefur (KD)

Sofia Damm (KD)

Robert Halef (KD)

Hans Eklind (KD)

Jakob Forssmed (KD)